

Tomasz Graff

 <https://orcid.org/0000-0002-2142-086X>

Pontifical University of John Paul II in Krakow

 <https://ror.org/0583g9182>

Queen Jadwiga of Anjou's relations with the episcopate of Gniezno and Halych Archdioceses — an outline

Stanisław of Skarbimierz, St. Jadwiga's confessor, a close associate of Bishop of Krakow Piotr Wysz, the first rector of the restored University of Krakow, is believed to be the author of a beautiful monologue written at the time when the queen was at her deathbed. Among other epithets, he called her the Church's pride, joy and light, as well as "the support of altars"¹. Several days later, Stanisław delivered his sermon at the queen's coffin, in the presence of her husband and a multitude of statesmen; he spoke of her as the pride of the Kingdom of Poland, the mainstay of the country's peace and order, an extraordinary jewel, as well as the reverence of the Church dignitaries (*reverentia pontificum*), mother of clergymen (*mater spiritualium*) and, remarkably, an intervenor for those expelled from the presence of Our Lord (*interventrix a facie domini nostri regis expulsum*). She interceded for the ones who feared to address the

1 *Soliloquium de transitu Hedvigis Reginae Poloniae*, ed. B. Chmielowska, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły: w sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, ed. W. Biliński, Warszawa 1989, p. 284.

king directly. Stanisław described her as a monarch judicious in giving advice and planning ventures to bolster the power of the Kingdom. In his view, she was seen to have “erected churches, built and adorned altars, addressed dukes, noblemen, bishops and priests with respect”, welcomed the poor with kindness, she was “a kind listener”, did not deride anyone and expressed her anger only in justified necessity. Stanisław emphasized that it had to be believed that the queen who loved the Church so much had departed to join the Church triumphant². Those and other attributes of Jadwiga were also enumerated by the unknown author of Jadwiga’s obituary in Krakow’s Cathedral Calendar. According to the anonymous author, she was, among other things, “an indefatigable multiplier of the divine worship, a caregiver of the Church”³. Soon after her death, the queen’s name was praised not only by Stanisław of Skarbimierz but also by other university scholars, who eulogized her piety and credited her for the university’s restoration⁴. Moreover, the Polish representatives at the Council of Constance, headed by Archbishop of Gniezno Mikołaj Trąba, defended her reputation and called her a saint who contributed to spreading Catholicism⁵. The canonization process started soon after

- 2 [Stanisłai de Scarbimiria], *Sermo ad Regem et proceres eius de obitu Hedvigis Reginae et vita eius*, ed. R. Zawadzki, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły...*, pp. 293–295.
- 3 *Najdawniejsze roczniki krakowskie i kalendarz*, ed. Z. Kozłowska-Budkowa, Warszawa 1978, p. 157 (Monumenta Poloniae Historica. Pomniki Dziejowe Polski. Nova Series, 5); J. Wyrozumski, *Królowa Jadwiga: między epoką piastowską i jagiellońską*, Kraków 1997, p. 118. See also: K. Ożóg, *W drodze do wieczności—ostatnie miesiące życia i śmierć królowej Jadwigi Andegaweńskiej*, in: *Historia i dziedzictwo: księga jubileuszowa z okazji 45 rocznicy święceń kapłańskich i 70 rocznicy urodzin ks. prof. dra hab. Jacka Urbana*, eds. R. Tyrała, M. Wolski, J. Kałużny, M. Smyth, Kraków 2023, pp. 115–128.
- 4 W. Szymborski, *Pamięć o św. Jadwidze w Uniwersytecie Jagiellońskim*, “Nasza Przyszłość” 127 (2017), pp. 161–184; K. Ożóg, *Duchowni i uczeni w otoczeniu św. Jadwigi*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*, eds. H. Kowalska, H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2002, pp. 165–179; K. Ożóg, *Uczeni w monarchii Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława Jagiełły (1384–1434)*, Kraków 2004, pp. 34–38; M. Zdanek, *Uniwersytet Krakowski wobec własnej przeszłości w XV–XVI wieku*, Kraków 2017, pp. 191–195.
- 5 *Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque Cruciferorum*, Vol. 3, Poznań 1856, pp. 176–178; M. Jagosz, *Beatyfikacja i kanonizacja Świętej Jadwigi Królowej*, Kraków 2003, pp. 30–31.

Jadwiga had passed away⁶. The process was led by her former chancellor, Archbishop of Gniezno Wojciech Jastrzębiec⁷. Mikołaj Lasocki, too, used glorious terms to describe Jadwiga at the Council of Basel⁸. Around 1430, in his Sunday sermon, Professor Paweł of Zator lauded Jadwiga's respect for bishops. He also referred to her as a refuge of priests (*erat enim reverentia pontificum, recursus sacerdotum*)⁹. In an epitaph for Jadwiga quoted by Jan Długosz, wherein she was called the star of Poles, we also learn that she offered support for the Church and its servants, and that she was kind to everyone¹⁰.

When looking at the above descriptions in the context of the subject matter of this article, one should focus on elements that present Jadwiga as a monarch concerned about the Church and showing a great deal of respect for bishops and clergy. This image may appear slightly conventional, which does not preclude its accuracy.

What did the queen's relations with the episcopate look like? The question is by no means easy, since there were as many as 22 nominations

- 6 In 1419, thanks to the initiative of the Bishop of Kraków, Wojciech Jastrzębiec, and Professor and Canon of Kraków, Stanisław of Skarbimierz, the first miracles attributed to the intercession of Queen Jadwiga were recorded. See: *Miracula Beatae Hedvigis reginae Poloniae*, ed. W. Kętrzyński, in: *Monumenta Poloniae Historica. Pomniki dziejowe Polski*, Vol. 4, Lwów 1884, pp. 763–769; M. Jagosz, *Beatyfikacja i kanonizacja Świętej Jadwigi Królowej*, pp. 31–33.
- 7 Archiwum i Biblioteka Krakowskiej Kapituły Katedralnej, MS 297; B. Przybyszewski, *Błogosławiona Jadwiga Królowa: zdobna w cnoty*, Kraków 1996, pp. 125–127; M. Jagosz, *Beatyfikacja i kanonizacja Świętej Jadwigi Królowej*, pp. 36–39; G. Lichończak-Nurek, *Wojciech herbu Jastrzębiec. Arcybiskup i mąż stanu (ok. 1362–1436)*, Kraków 1996, pp. 182–184; R. M. Zawadzki, *Początki kultu Królowej Jadwigi*, in: *Jubileusz sześćsetlecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 20 X 1996–20 X 1997*, Kraków 1998, pp. 283–298.
- 8 K. Grodziska, *Mikołaja Lasockiego pochwała królowej Jadwigi i Władysława Jagiełły na soborze bazylejskim*, "Analecta Cracoviensia" 20 (1988), pp. 381–399.
- 9 Paulus de Zator, *Sermonis "Eadem quippe mensura"*, in: J. Wolny, R. Zawadzki, *Królowa Jadwiga w tradycji kaznodziejskiej XV wieku*, "Analecta Cracoviensia" 7 (1975), p. 82.
- 10 *Ioannis Dlugossii Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae*, lib. X: 1370–1405, Varsoviae 1985, pp. 234–235; M. Gębarowicz, *Psalterz floriański i jego geneza*, Wrocław 1965, pp. 56–59; W. Seńko, *Piotr Wysz z Radolina i jego dzieło "Speculum aureum"*, Warszawa 1996, pp. 254–255; T. Michałowska, *Leksykon. Literatura polskiego średnio-wieczna*, Warszawa 2011, pp. 655–656, 870; K. Ożóg, *W drodze do wieczności...*, p. 127.

for episcopal sees in Gniezno and Halych Archdioceses from her coronation as the king of Poland in 1384 to her death in 1399; if we include the fiefdoms of Masovia and Moldova, the entire episcopate was made up of 23 or 24 bishops (there is no certainty due to the occasionally scant mentions of bishops of Ruthenia in the sources)¹¹. Obviously, researchers have already discussed Queen Jadwiga's relations with bishops. However, the subject has received only marginal treatment as part of larger studies on Jadwiga's biography or as a sideline of some narrower research problem. Authors emphasized Jadwiga's rather cool relations with Bodzanta—the Archbishop of Gniezno and a supporter of Siemowit of Masovia's coronation—as well as the monarch's friendly attitude towards (or good rapport with) bishops of Krakow Jan Radlica and Piotr Wysz, and other hierarchs, e.g. Archbishop of Halych Jakub Strepa, Bishop of Vilnius Andrzej Jastrzębiec, Bishop of Przemyśl Maciej or Bishop of Poznań and Archbishop Dobrogost, as well as Bishop of Poznań Wojciech Jastrzębiec. Researchers stress the fact that Wysz, Maciej and Wojciech Jastrzębiec, being the queen's chancellors, were her protégés. Authors also discuss Jadwiga's (failed) attempts to promote Mikołaj Gorzkowski to the Bishop of Vilnius (1398) and Andrzej Łaskarzyc (also her former chancellor) to Bishop of Włocławek (1398), as well as her say on the appointments of crucial episcopal posts¹². Krzysztof Ożóg was the first author who tried to present Jadwiga's relations with the episcopate during her reign and co-reign with Jagiełło. Ożóg laid a foundation for future research, naming bishops who had been Jadwiga's key collaborators and her impact on their career¹³. I have described Queen Jadwiga's relations with Bishops of Krakow Jan Radlica and Piotr Wysz in the context of the attempts at the University

11 See more: T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence on the composition of the Polish episcopate*, "Rocznik Filozoficzny Ignatianum" 27 (2021) issue 2, pp. 19–56.

12 For detailed literature on this topic, see: T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, passim. See also the list of the queen's officials: G. Rutkowska, *Urzednicy królowej Jadwigi Andegaweńskiej. Spis*, in: *Nihil superfluum esse. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, eds. J. Strzelczyk, J. Dobosz, Poznań 2000, pp. 367–391.

13 K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska a episkopat polski u schyłku XIV wieku*, in: *Św. Jadwiga Królowa. Abyśmy byli godni tego dziedzictwa*, eds. H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2006, pp. 48–64.

of Krakow's restoration¹⁴ and analysed, in a separate study, 22 nominations for episcopal sees in the years 1384–1399 in the context of the queen's influence on a process which was only theoretically in the domain of ecclesiastical law and the final decision of the Holy See¹⁵. I still stand by the opinion that, in several cases, available sources allow us to determine that the said influence existed to a greater or smaller extent; elsewhere, due to the scarcity of the sources, we are left with mere speculations. It's essential to recognize that the queen's impact, combined with her determination, can obviously be seen primarily where prestigious, well-endowed and politically significant bishoprics were at stake, and if such bishoprics were strategically important for intricate political games between the Kingdom's elites and, more broadly, the elites' relations with the royal couple¹⁶. Importantly, Jadwiga's biographers rarely notice that the royal couple tried to operate a common ecclesiastical policy (albeit there had been some tensions between them in this area)¹⁷. The literature even credits Jadwiga with some omnipotence in shaping the composition of the Polish episcopate, which is clearly visible in publications by e.g. Jadwiga Stabińska, Rev. Bolesław Przybyszewski and Wanda Maciejewska¹⁸. They have unreasonably downplayed Jagiełło's huge role in deciding on episcopal nominations. Interestingly, they seem to have overlooked the fact that the supplications sent from Krakow to the pope with regard to episcopal appointments (or other sources) mostly contain requests made either

14 T. Graff, *Wkład biskupów krakowskich w odnowienie Uniwersytetu Krakowskiego—pierwsze próby*, in: *Człowiek w niewoli uczuć. Przyjaźń, miłość i nienawiść w Czechach i w Polsce w średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej*, eds. A. Januszek-Sieradzka, W. Iwańczak, Warszawa 2024, pp. 305–328.

15 T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 19–56.

16 On the significance and precedence of Polish bishops in late Middle Ages, see: T. Graff, *Episkopat monarchii jagiellońskiej w dobie soborów powszechnych XV wieku*, Kraków 2008, pp. 85–132; T. Graff, *Precedencja biskupów metropolii gnieźnieńskiej i lwowskiej w I połowie XV wieku*, "Nasza Przeszłość" 102 (2004), pp. 105–150; J. Wiesiołowski, *Episkopat polski XV w. jako grupa społeczna*, in: *Spółczeństwo Polski średniowiecznej*, Vol. 4, Warszawa 1990, pp. 236–295.

17 J. Nikodem, *Jadwiga, król Polski*, Wrocław 2009, pp. 361–362; J. Drabina, *Papiestwo-Polska w latach 1384–1434*, Kraków 2003, pp. 30–33.

18 J. Stabińska OSB ap, *Królowa Jadwiga*, Kraków 1969, pp. 83–85; B. Przybyszewski, *Błogostawiona Jadwiga Królowa*, Kraków 1988, pp. 60–63; W. Maciejewska, *Jadwiga, królowa polska*, Kraków 1934, pp. 119, 131–133.

only by Jagiełło or by both Jagiełło and Jadwiga. It is significant that the royal couple were able to skilfully take advantage of the papacy's weaker position in the age of the Western Schism. As mentioned in the letters from Pope Boniface IX to the queen, Jadwiga occasionally supported other candidates for the highest positions in the Church in Poland (of which the pope wished to learn from secret clues in their correspondence)¹⁹. Still, she either tried to change her husband's mind or acquiesced so that the Polish court was able to display consistent stance towards the Holy See. Jagiełło showed some degree of flexibility, as confirmed by the fact that he gave in to his wife, accepting her suggestions concerning episcopal nominations, e.g. with regard to her chancellors. This was the case when Maciej was installed as the Bishop of Przemyśl²⁰ and when Piotr Wysz was appointed Bishop of Krakow²¹. As for Wysz, this happened contrary

- 19 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, pp. 232–233; T. Graff, *Osobowość Jadwigi Andegaweńskiej w świetle kontaktów Polski ze Stolicą Apostolską w okresie schizmy zachodniej w latach 1388/9–1399*, in: *Świat kobiet w Czechach i w Polsce w średniowieczu i w epoce nowożytnej*, eds. W. Iwańczak, A. Januszek-Sieradzka, J. Smółucha, Kraków 2018, pp. 536–556; M. Gębarowicz, *Psalterz floriański...*, pp. 22, 31–34.
- 20 K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska...*, p. 58; T. M. Trajdos, *Polityka króla Władysława II Jagiełły wobec Kościoła katolickiego na ziemiach ruskich Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 141 (2014) issue 2, p. 326; A. Strzelecka, *Maciej*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 19, Wrocław 1974, p. 9; T. Graff, *Episkopat monarchii jagiellońskiej...*, pp. 57–59; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 45–46. See also: F. Piekosiński, *Czy król Jagiełło był za życia królowej Jadwigi królem polskim, czy tylko mężem królowej?*, "Rozprawy z Posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie" 35 (1898), pp. 280–289; R. Bubczyk, *Charakterystyka współrzędów Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława II Jagiełły w Polsce*, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F: Historia" 52/53 (1997–1998), pp. 29–50.
- 21 Biblioteka Jagiellońska, MS 461, f. 154v; *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 499; *Ioannis Dlugossii Vitae Episcoporum Poloniae*, in: *Ioannis Dlugossii Seniori Canonici Cracoviensis Opera omnia*, Vol. 1, ed. I. Polkowski, Ż. Pauli, Cracoviae 1887; pp. 419–420; *Najdawniejsze roczniki krakowskie i kalendarz*, pp. 112–113. See more: K. Ożóg, *Spór o biskupstwo krakowskie w roku 1392 na tle stosunków Polski z papieżem u schyłku XIV wieku*, "Kwartalnik Historyczny" 104 (1997), pp. 3–20; K. Ożóg, *Maffiolus Lam-pugnani nominat na biskupstwo krakowskie, biskup płocki: meandry kariery kurialisty rzymskiego w okresie schizmy zachodniej*, "Roczniki Humanistyczne" 48 (2000) issue 2 (special issue), pp. 345–367; K. Ożóg, *Kurozwęccy a spór o biskupstwo krakowskie w roku 1392*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne"

to the original will of the Krakow Chapter and even against the objection of the pope, who (for some time) had supported his own candidate for the office. Without doubt, other episcopal nominations of the period apparently support the view that the decision had been made jointly by both monarchs²². In this context, one must certainly mention e.g. the installation of Bishop of Poznań Dobrogost as the Archbishop of Gniezno, which prevented Władysław Opolczyk's nephew Jan Kropidło from being appointed to the post²³. The royal couple also acted in agreement when Wojciech Jastrzębiec, the queen's chancellor and a favourite of Jagiełło, was appointed Bishop of Poznań (*ad instantiam et intercessionem Wladislai secundi Poloniae Regis, et Hedvigis consortis suae Poloniae Reginae, apud quam Cancellariatus officio fungebatur*)²⁴. A similar course of action also comes to attention if we consider Andrzej Jastrzębiec's translation from Seret to Vilnius bishopric²⁵ and the appointments of certain Ruthenian bishops, e.g. Jakub Strepa's installation as the Archbishop of Halych²⁶. In reference to Ruthenia, one may notice the royal couple's commitment to bolstering

123 (1997), pp. 57–74; K. Ożóg, *Kościół krakowski wobec wielkiej schizmy zachodniej i ruchu soborowego u schyłku XIV i w pierwszej połowie XV wieku*, in: *Kościół krakowski w życiu państwa i narodu polskiego*, ed. A. Pankowicz, Kraków 2002, pp. 31–32; S. Kijak, *Piotr Wysz, biskup krakowski*, Kraków 1933, p. 12; A. Strzelecka, *O królowej Jadwidze. Studia i przyczynki*, Lwów 1933, pp. 52–54; J. Drabina, *Papiestwo–Polska...*, pp. 30–31; W. Seńko, *Piotr Wysz z Radolina...*, pp. 296–297; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 34–35; T. Graff, *Episkopat monarchii jagiellońskiej...*, pp. 157–158.

22 T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, passim.

23 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, pp. 179–180; *Ioannis Dlugossii Vitae...*, pp. 365–366, 503; K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska...*, p. 54; J. Drabina, *Papiestwo–Polska...*, pp. 26, 32; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 30–31.

24 *Ioannis Dlugossii Vitae...*, pp. 504–505; W. Kłapkowski, *Działalność kościelna biskupa Wojciecha Jastrzębca*, Warszawa 1932, pp. 3–4; G. Lichończak-Nurek, *Wojciech herbu Jastrzębiec...*, p. 27; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 38–40. For the exclusive influence of King Władysław on the appointment of Jastrzębiec as bishop, see: *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 225.

25 *Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon diocesis Vilnensis*, Vol. 1, ed. J. Fijałek, W. Semkowicz, Cracoviae 1932–1948, no. 10.

26 W. Abraham, *Jakub Strepa, arcybiskup halicki*, Kraków 1908, pp. 9, 21; M. Wilamowski, *Strepa (Strzemie) Jakub*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 44, Warszawa–Kraków 2006–2007, p. 319; K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska...*, p. 62; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 44–45.

the Christianisation of those areas by installing monks, especially mendicants, as local bishops. In reality, however, the bishoprics were poor, virtually titular, of no political significance and the persons appointed to them (sometimes even without considerable pressure exerted on the Holy See on part of the Polish court) rarely resided in their dioceses and mostly included suffragans of the Crown's highest bishops²⁷. One should mention Jerzy, Bishop of Lviv, who was still formally independent of the Archbishop of Halych; in fact, Jerzy acted as a suffragan in Halberstadt in Germany rather than in Poland²⁸.

It also bears mentioning that when conflicting candidates for a given bishopric were proposed, the queen always acquiesced to her husband. Although it did not happen often, we may certainly see conflicting interests in the case of Mikołaj Kurowski's nomination as the Bishop of Włocławek or Jakub Plichta's nomination as the Bishop of Vilnius. In both cases Jadwiga's candidates failed to be appointed. Ultimately, after her death, both of them, i.e. Mikołaj Gorzkowski and Andrzej Łaskarzyc, were installed as bishops on the posts for which they had had her support. This may easily be seen as Jagiełło's fulfilment of his late wife's will²⁹. One should also note that Kurowski's appointment did not cause any deadlock in Jadwiga's relations with the hierarch. On the contrary, the queen often

27 See more e.g.: W. Abraham, *Powstanie organizacji Kościoła łacińskiego na Rusi*, Vol. 1, Lwów 1904; W. Abraham, *Założenie biskupstwa łacińskiego w Kamieńcu Podolskim*, in: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu 250-tej rocznicy założenia Uniwersytetu Lwowskiego przez króla Jana Kazimierza r. 1661*, Vol. 1, Lwów 1912, pp. 3–39; W. Abraham, *Początki arcybiskupstwa łacińskiego we Lwowie*, Lwów 1909; T. M. Trajdos, *Kościół katolicki na ziemiach ruskich Korony i Litwy za panowania Władysława Jagiełły (1386–1434)*, Vol. 1, Wrocław 1983, passim; T. M. Trajdos, *Biskupi dominikanie w średniowiecznym Kijowie*, in: *Klasztor w Kościele średniowiecznym i nowożytnym*, eds. M. Derwich, A. Pobóg-Lenartowicz, Warszawa–Wrocław–Opole 2010, pp. 65–108; T. M. Trajdos, *Kościół katolicki na Podolu (1340–1434)*, in: *Kamieniec Podolski. Studia z dziejów miasta i regionu*, Vol. 1, ed. F. Kiryk, Kraków 2000, pp. 129–157; K. R. Prokop, *Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej*, Kraków 2002, passim; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 41–48.

28 *Acta Bonifacii papae IX*, ed. E. Długopolski, in: *Monumenta Poloniae Vaticana*, Vol. 8, Kraków 1939–1946, no. 102; *Bullarium Poloniae*, Vol. 3: 1378–1417, eds. I. Sułkowska-Kurasiowa, S. Kuraś, Romae–Lublino 1988, no. 148, 216, 228.

29 Jan Długosz made a similar suggestion: *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X–XI: 1406–1412, Varsaviae 1997, p. 27; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 48–49.

collaborated with him, since it is Mikołaj Kurowski who appears most frequently on the lists of episcopate members, among the likes of Piotr Wysz, Wojciech Jastrzębiec and Dobrogost³⁰.

In reference to Jadwiga's influence on the composition of the Polish episcopate, one must note that the candidates for bishops that she supported were distinguished intellectuals who tried to reform the Church. This group unquestionably included: Piotr Wysz—the most eminent among them, theoretician of ecclesiastical reform, author of *Speculum Aureum*—a person known all over Europe, as well as other intellectuals: Maciej of Sandomierz, Andrzej Łaskarzyc and Mikołaj Gorzkowski. Being a highbrow monarch herself, Jadwiga, by supporting their ecclesiastical career, must have expressed her concern for the good of the Church in the Polish-Lithuanian kingdom over which she and her husband reigned³¹.

At this point I should emphasize that Jadwiga arrived in Poland 1384 to find an episcopate whose composition was a result of the acts and influences exerted on the Holy See by her father Louis the Great, her mother Elizabeth of Bosnia, as well as Duke Władysław Opolczyk³². She was crowned by Archbishop of Gniezno Bodzanta, assisted by Cardinal Demetrius, Bishop of Krakow Jan Radlica, Bishop of Poznań Dobrogost, Bishop of Wrocław Jan Kropidło³³. Bodzanta had actually intended for Siemowit of Masovia to become king of Poland and Jadwiga's husband, in defiance of the plans of the Hungarian court. His risky acts nearly led the pope to remove him from the post of archbishop, at the suggestion of Elizabeth of Bosnia. Ultimately, four days before the coronation, Bodzanta was forced to make a humiliating oath (a canonical purgation) and declare his loyalty before Jadwiga, who officially attested his faithfulness and loyalty in a separately issued document³⁴. Bodzanta

30 R. Bubczyk, *Charakterystyka współrzędów...*, p. 42; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 32.

31 K. Ożóg, *Duchowni i uczeni w otoczeniu św. Jadwigi*, pp. 165–179; K. Ożóg, *Uczeni w monarchii...*, pp. 34–38.

32 D. Wróbel, *Na pierwszym planie. Możni i szlachta polska wobec bezkrólewia po śmierci Ludwika Andegaweńskiego*, Lublin 2020, pp. 63–83; K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska...*, pp. 51–53.

33 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 141.

34 J. Tęgowski, *Postawa polityczna arcybiskupa gnieźnieńskiego Bodzanty w czasie bezkrólewia po śmierci Ludwika Węgierskiego*, in: *Genealogia. Rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym*,

himself was interviewed on his acts in 1384 before a committee chaired by Krakow castellan Dobiesław. We learn that he was accused before the queen by Waclaw Roskowski, who alleged not only Bodzanta's disloyalty towards the court but also his unnoble birth³⁵. A man of advanced age, present both at Jadwiga's and Jagiełło's coronation, Bodzanta certainly made a shaky start to his relations with the queen; accused of disloyalty, he did his utmost to stabilise the situation or even keep his position as the head of the Church in Poland.

It seems that in the first years of Jadwiga's reign, as she matured from a child to a woman, she grew particularly close to Bishop of Poznań Dobrogost and Bishop of Kraków Jan Radlica. The former played a substantial role as a diplomat, especially at the papal court, successfully soliciting for the recognition of Jadwiga and Jagiełło's marriage, cooperating on the

eds. A. Radziwiński, J. Wroniszewski, Toruń 1996, pp. 131–143 and *ibidem*, *Dodatki źródłowe* I, pp. 144–145.

- 35 *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, Vol. 3, ed. I. Zakrzewski, Poznań 1879, no. 1825: “quod quamquam reverendus in Christo pater et dominus, dominus Bodzantha archiepiscopus ecclesie Gneznensis, de impositis sibi per quosdam emulos suos diversis iniuriosis et criminosis infamiis, ad mandatum serenissime principis et domine, domine Elizabeth regine Ungarie, coram domino Dimithrio kardinali in Cracovia et coram magnifico principe domino Sigismundo marchione Bramburgensi, aliquibus ex nobis audientibus et presentibus, coniunctim et divisim suam innocenciam et famam prestito *ibidem* corporali iuramento digne et laudabiliter ac sufficienter expurgavit et ostendit, demum predicta domina nostra Hedvigis regina Polonie, in Cracovia, quarto die ante coronacionem suam per ipsum dominum archiepiscopum factam et celebratam, audita ipsius domini archiepiscopi huiusmodi expurgacione ac innocencie ostensione informataque de sua constancia et fidelitate, ex certa sua sciencia et de consensu matris sue domine Elizabeth regine Ungarie predictae, litteris suis cum appenso sigillo eundem dominum archiepiscopum sic ut premittitur expurgatum ac fidelem declaravit sufficienter et expresse, quas litteras domine nostre regine Polonie predictae in medium nostri offerebat: tamen volens ex superhabundanti suam famam et innocenciam ostendere, coram nobis in iudicio comparens proposuit querulose super dominum Wenczeslaum dictum Rosscowski, quomodo ipsum dominum [...] archiepiscopum eisdem et aliis criminosis et iniuriosis infamiis diffamabat et accusabat coram predicta domina nostra regina Polonie et nobis presentibus; et insuper narrabat ipse Wenczeslaus, eundem dominum [...] archiepiscopum non esse nobilem ex utroque parente procreatum [...]”.

Christianization of Lithuania and the establishment of a bishopric in Vilnius. In addition, Dobrogost's accomplishments and good relations with Jadwiga and Jagiełło are confirmed e.g. by pecuniary loans granted by Dobrogost (himself a papal collector) to the royal couple, as well as the fact that he was (at the end of the day, successfully) installed as the Archbishop of Gniezno despite Jan Kropidło's previous appointment to the same post thanks to the backing of his paternal uncle Władysław Opolczyk³⁶.

Jan Radlica was a former Polish Chancellor, King Louis's doctor educated in France; Jadwiga had already met him at the Hungarian court, and he was described by Jan Długosz as a patient, honest and valuable person³⁷. As the host of Wawel Cathedral, he welcomed the princess, who arrived in Krakow accompanied by Cardinal Demetrius³⁸. According to Anna Strzelecka, it was at his consent that Jadwiga met with Wilhelm Habsburg in a Franciscan monastery. Strzelecka claims that the bishop himself did not pressure Jadwiga to marry Jagiełło, although the matter did seem important to him in the context of the Christianization of Lithuania³⁹. It seems that it was Jan Radlica who became Jadwiga's closest confidant and advisor in those difficult moments, showing her the great significance of her prospective marriage to the Grand Duke of Lithuania for the Church. He was presumably one of the masterminds behind the restoration of the university, which had operated to a limited extent in the years 1390–1393, as evidenced in the speeches by Bartłomiej

36 *Bullarium Poloniae*, Vol. 3, no. 200, 357; *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, pp. 179–180; *Ioannis Dlugossii Vitae...*, pp. 365–366, 503; S. Trojanowski, *Dobrogost*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 5, Kraków 1939–1946, pp. 245–246; A. Gąsiorowski, *Dobrogost*, in: *Wielkopolski słownik biograficzny*, eds. A. Gąsiorowski, J. Topolski, Warszawa–Poznań 1981, pp. 522–523; A. Liedtke, *Jan Kropidło*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 10, Wrocław 1962–1964, pp. 436–438; J. Fijałek, *Ustalenie chronologii biskupów wrocławskich*, Kraków 1894, pp. 33–34; J. Korytkowski, *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy*, Vol. 1, Poznań 1888, pp. 717–763; T. Jurek, *Biskupstwo poznańskie w wiekach średnich*, Poznań 2018, pp. 317–319; J. Drabina, *Papieżstwo–Polska...*, pp. 22–23; T. Graff, *Queen Jadwiga of Anjou's influence...*, pp. 30–31; K. Ożóg, *Jadwiga Andegaweńska...*, pp. 53–54.

37 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 196; *Ioannis Dlugossii Vitae...*, p. 419; A. Strzelecka, *Jan z Radliczyc*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 10, p. 470.

38 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 141.

39 A. Strzelecka, *Jan z Radliczyc*, pp. 469–471.

of Jasło⁴⁰. Out of courtesy, Bartłomiej credited Jagiełło as the prime mover behind the project; however, one can hardly imagine Jadwiga not being committed to the work in collaboration with Bishop Radlica (also named as the project's initiator together with Nawój of Tęczyń)⁴¹, her chancellor Piotr Wysz and, more broadly, other advisers and city councillors, which led e.g. to the invitation of Mateusz of Krakow to the capital⁴². At this point, I have no choice but leave open the question of the idea for the

- 40 M. Kowalczyk, *Odnowienie uniwersytetu krakowskiego w świetle mów Bartłomieja z Jasła*, "Małopolskie Studia Historyczne" 6 (1963) no. 3–4, pp. 23–42.
- 41 Biblioteka Jagiellońska, MS 2192, sheet 43–43v; *Prima verba. Krakowskie mowy uniwersyteckie*, ed. E. Jung-Palczewska, Łódź 2000, pp. 18–39; M. Kowalczyk, *Odnowienie uniwersytetu...*, p. 31.
- 42 B. Wyrozumska, *Święta Jadwiga Królowa a Uniwersytet Krakowski*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*, pp. 145–153; eadem B. Wyrozumska, *Odnowienie Akademii Krakowskiej*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*, pp. 154–164; B. Wyrozumska, *Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu*, Kraków 1995, p. 112. See also: M. Gębarowicz, *Psalterz floriański*, pp. 23–67; Z. Kozłowska-Budkowa, *Odnowienie jagiellońskiego Uniwersytetu Krakowskiego (1390–1414)*, in: *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1364–1764*, Vol. 1, ed. K. Lepszy, Kraków 1964, pp. 37–44; A. Krawiec, *Uwagi o intelektualnym i religijnym horyzoncie Jadwigi Andegaweńskiej*, in: *Studia z historii średniowiecznej Europy Środkowo-Wschodniej*, Vol. 2, ed. J. Tyszkiewicz, Warszawa 2007, p. 180; P.W. Knoll, *Jadwiga and Education*, "The Polish Review" 44 (1999) no. 4, pp. 419–432; J. Krzyżaniakowa, *Mateusz z Krakowa. Działalność w Pradze w latach 1355–1394*, "Roczniki Historyczne" 29 (1963), pp. 12–13; K. Ożóg, *Uczeni w monarchii...*, pp. 34–38; K. Ożóg, *Duchowni i uczeni w otoczeniu św. Jadwigi*, pp. 165–179; K. Ożóg, *Święta Jadwiga wobec problemów chrystianizacyjnych w Europie u schyłku XIV wieku*, in: *Święta Jadwiga Królowa patronką Europy*, Kraków 1998, pp. 61–82; Z. Pietrzyk, R. Tatarzyński, *Idea Uniwersytetu: Królowa Jadwiga i Stanisław ze Skarbimierza*, in: *Św. Jadwiga Królowa. Abyśmy byli godni tego dziedzictwa*, pp. 29–47; J. Garbacik, *Królowa Jadwiga Andegaweńska. Rozważania w 600-lecie urodzin*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 55 (1976), pp. 29–43; A. Strzelecka, *Z biografii królowej Jadwigi*, "Analecta Cracoviensia" 7 (1975), pp. 102f.; T. Długosz, *Królowa Jadwiga (c.d.)*. *Fundacje Królowej Jadwigi*, "Studia Theologica Varsaviensia" 3 (1965) issue 2, pp. 509–512; J. Wolny, R. M. Zawadzki, *Królowa Jadwiga w tradycji kaznodziejskiej XV wieku*, pp. 15–90; M. Markowski, *Dzieje Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1397–1525*, Kraków 1996, pp. 42–54; M. Markowski, *Jagiellońska fundacja Wydziału Teologicznego w Krakowie*, "Analecta Cracoviensia" 21–22 (1989–1990), pp. 421–446; M. Markowski, *Święta Jadwiga Królowa a Uniwersytet*

university in the early 1390s. Was it meant to be an alma mater modelled after the one founded by King Kazimierz or, considering Radlica's background, the bishop heavily promoted Paris standards as and, as some researchers argue, attempts were being made to obtain the pope's permission to open a faculty of theology⁴³? We do not know, either, about any plans to secure funding for the university, since the professors expected that it would be financed from salt mines, as stipulated in Kazimierz in the Salt Mine Charter. We are also not aware whether the royal couple recognised Jan Radlica's as their chancellor, a title by which he was addressed by Bartłomiej of Jasło (*Joannes episcopus Cracoviensis, cancellarius Studii*)⁴⁴ and if indeed there was any impasse or the parties reached agreement; in fact, the Royal Chancellor's office was formally held by Zaklika of Międzygórze, who substituted for Radlica⁴⁵.

When Paduan doctor Piotr Wysz became Bishop of Krakow (1392), the university had already been functioning. What was the hierarch's agenda? What did the royal couple want to achieve in this area? In 1393, a psalmist college was founded in cooperation with Wysz. Kozłowska-Budkowa wonders why the foundation (which, in her opinion, was extremely disadvantageous for the university) was financed from the salt mines?⁴⁶ The answer is elusive, but perhaps at that time some other ideas for financing the university and its growth had appeared. If that were true, we should dismiss Kozłowska-Budkowa's allegations concerning the damaging effect of the college's foundation on the university's restoration. Undoubtedly, Wysz inspired Jadwiga and her husband to carry on with their efforts to reopen the university and establish the Faculty of Theology. Admittedly, his ideas for the organisation of the institution may have been different to those of Radlica. He tried to convince Jadwiga, who largely contributed to his nomination for bishop, to opt for his vision; he may

Krakowski, "Studia Warmińskie" 35 (1998), pp. 47–60; K. Stopka, *Jagiellońska fundacja Uniwersytetu Krakowskiego*, "Rocznik Krakowski" 69 (2003), pp. 35–45.

43 More on this subject in: T. Graff, *Wkład biskupów krakowskich...*, pp. 308–314.

44 Biblioteka Jagiellońska, MS 2192, sheet 43v; *Prima verba...*, pp. 28–31; M. Kowalczyk, *Odnowienie uniwersytetu...*, p. 31.

45 J. Krzyżaniakowa, *Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. Studium dziejów kultury politycznej w XV wieku*, Vol. 2: *Urzędnicy*, Poznań 1979, pp. 13–14.

46 Z. Kozłowska-Budkowa, [Recenzja] *Mieczysław Gębarowicz, Psalterz floriański i jego geneza. Zakład Narodowy im. Ossolińskich*, 1965, p. 232 and 32 illustrated charts, "Małopolskie Studia Historyczne" 9 (1966), p. 119.

also have hoped for something more⁴⁷. It was at that point when the subject of his candidacy for the post of cardinal, with the queen's support, came to the fore⁴⁸. In any case, in spite of Jadwiga and her husband's support for the idea of the university's restoration, the of question of the chancellor's nomination and determining the funds for the institution caused a temporary deadlock in the relations between the bishop and the royal couple⁴⁹. Those events took place against the backdrop of Wojciech Jastrzębiec becoming the queen's chancellor at the expense of Wysz's relative, i.e. Andrzej Łaskarzyc⁵⁰. We know that Jadwiga herself admitted having thought about those matters for many a sleepless night, initially deciding, despite the pope's approval for the establishment of the Faculty of Theology, to financially support the foundation of the halls of residence for the Lithuanians in Prague⁵¹. Nevertheless, the final agreement with Wysz was reached quite soon, at the latest in autumn 1397, when master Mateusz returned to Kraków⁵². The influence that Wysz had on Jadwiga

47 T. Graff, *Wkład biskupów krakowskich...*, pp. 314–320.

48 M. Gębarowicz, *Psalterz floriański...*, pp. 36–37.

49 Z. Kozłowska-Budkowa, *Odnowienie Jagiellońskie...*, pp. 41–47; M. Markowski, *Dzieje Wydziału Teologii...*, pp. 47–48, 50; S. Kijak, *Piotr Wysz...*, p. 26; A. Krawiec, *Uwagi o intelektualnym i religijnym horyzoncie Jadwigi Andegaweńskiej*, p. 180; W. Seńko, *Piotr Wysz z Radolina...*, p. 307; R. M. Zawadzki, *Fundacje i darowizny kościelne królowej Jadwigi*, "Analecta Cracoviensia" 27 (1995), p. 689; K. Ożóg, *Święta Jadwiga wobec problemów chrystianizacyjnych...*, p. 70; T. Graff, *Wkład biskupów krakowskich...*, pp. 312, 319–320; T. Graff, *Praga czy Kraków? Rozterki Jadwigi Andegaweńskiej związane z kształceniem litewskich teologów*, "Studia z Dziejów Średniowiecza" 25 (2022), pp. 100, 105–106, 113.

50 E.g.: G. Rutkowska, *Urzednicy królowej Jadwigi Andegaweńskiej...*, p. 377; O. Halecki, *Jadwiga Andegaweńska*, Kraków 2000, p. 251; J. Sperka, *Wojciech Jastrzębiec—faworyt króla Władysława Jagiełły*, in: *Wojciech Jastrzębiec—w służbie monarchii i Kościoła*, eds. B. Czwojdrak, F. Kiryk, J. Sperka, Katowice 2018, p. 23; T. Gidaszewski, *Andrzej Łaskarz z Gostawic herbu Godziemba. Pomiędzy Gostawicami, Poznaniem a Rzymem*, in: *Andrzej Łaskarz, dyplomata, duchowny 1362–1426*, Konin 2015, p. 25.

51 *Przywilej fundacyjny Kolegium królowej Jadwigi przy Uniwersytecie Karola w Pradze*, ed. B. Chmielowska, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły...*, pp. 274–279; C. Zawodzińska, *Kolegium królowej Jadwigi przy Uniwersytecie Karola w Pradze i jego pierwszy statut*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 9 (1962), pp. 19–32; T. Graff, *Praga czy Kraków?...*, pp. 96–127.

52 Z. Kozłowska-Budkowa, *Odnowienie jagiellońskie...*, p. 40; T. Graff, *Praga czy Kraków?...*, pp. 113–114.

in terms of the university's restoration was mentioned in 1414 by master Franciszek of Brzeg, who remarked that Jadwiga had persuaded her husband to reopen an institution which had been in decline since the death of King Kazimierz the Great⁵³. The importance of, and Jadwiga's trust in Piotr Wysz is best seen in the fact that it was Wysz who, together with Jan of Tęczyn, became the executor of her last will. The queen obliged him to donate all her "jewels, attire, money and all royal legacy" as a "support for unfortunate ones and for the foundation of the University of Krakow"⁵⁴. In addition, "she bequeathed a chasuble with a sewn-on cross, pearls and precious stones and a rationale made of purely of pearls"⁵⁵. Mieczysław Gębarowicz argues that Wysz was the author of her epitaph⁵⁶. Let us note that Wojciech Jastrzębiec, already as the Bishop of Poznań, substituted for the pope as Jadwiga's newly born child's godfather. However, due to the child's and the queen's health, Elżbieta Bonifacja was christened by Piotr Wysz, who offered spiritual support to Jadwiga in the last days of her life. It was presumably from him that the queen received the Holy Communion and the Sacrament of Anointment before her death⁵⁷.

To recapitulate, since the subject requires an in-depth, monographic treatment, I have discussed only selected aspect of Jadwiga's relations with the bishops in both archdioceses. As mentioned by Stanisław of Skarbimierz and other scholars, the queen showed all due respect to the bishops in day-to-day interactions. Still, she was a monarch—a politician—and thus, together with her husband, she had considerable influence on the composition of the Polish episcopate, skilfully putting pressure on the chapters and the Holy See, and weighing the balance

53 M. Kowalczyk, *Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV wieku*, Wrocław 1970, pp. 123–124, 131–132; Z. KozłowskaBudkowa, *Uniwersytet Jagielloński w dobie Grunwaldu*, "Prace Historyczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego" 2 (1961), p. 56; K. Stopka, *Jagiellońska fundacja...*, p. 37.

54 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 232. See also: *Codex diplomaticus Universitatis Studii Generalis Cracoviensis*, ed. I. Ż. Pauli, p. 1, Cracoviae 1870, no. 17, 35; K. Ożóg, *W drodze do wieczności...*, p. 122.

55 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 232.

56 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, pp. 234–235; M. Gębarowicz, *Psalterz floriański...*, pp. 56–59; W. Seńko, *Piotr Wysz z Radolina...*, pp. 254–255; T. Michałowska, *Leksykon...*, pp. 655–656, 870; K. Ożóg, *W drodze do wieczności...*, p. 127.

57 *Ioannis Dlugossii Annales...*, lib. X, p. 230–231; [Stanisłai de Scarbimiria], *Sermo ad regem et proceres...*, p. 295; K. Ożóg, *W drodze do wieczności...*, p. 123.

of power between the country's political elites. Among over 20 episcopal hierarchs she cooperated on a daily basis with highest ranking dignitaries who headed the most prestigious dioceses in the Kingdom of Poland. Naturally, Jadwiga's closest collaborators included bishops of Krakow, who were her trusted advisers and spiritual guides, supporting her in actions for the benefit of the Church and the state, encouraging her e.g. to follow through the restoration of the University of Krakow.

Translated by Tomasz Wolski

References

Sources

- Acta Bonifacii papae IX*, ed. E. Długopolski, in: *Monumenta Poloniae Vaticana*, Vol. 8, Kraków 1939–1946.
- Archiwum i Biblioteka Krakowskiej Kapituły Katedralnej, MS 297.
Biblioteka Jagiellońska, MS 461, 2192.
- Bullarium Poloniae*, Vol. 3: 1378–1417, eds. I. Sułkowska-Kurasiowa, S. Kuraś, Romae–Lublina 1988.
- Codex diplomaticus ecclesiae cathedralis necnon diocesis Vlnensis*, Vol. 1, ed. J. Fijałek, W. Semkowicz, Cracoviae 1932–1948.
- Codex diplomaticus Universitatis Studii Generalis Cracoviensis*, ed. I. Ż. Pauli, p. 1, Cracoviae 1870.
- Ioannis Dlugossii Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae*, lib. X: 1370–1405, Varsaviae 1985.
- Ioannis Dlugossii Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae*, lib. X–XI: 1406–1412, Varsaviae 1997.
- Ioannis Dlugossii Vitae Episcoporum Poloniae*, in: *Joannis Dlugossii Senioris Canonici Cracoviensis Opera omnia*, Vol. 1, ed. I. Polkowski, Ż. Pauli, Cracoviae 1887, pp. 337–549.
- Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, Vol. 3, ed. I. Zakrzewski, Poznań 1879.
- Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque Cruciferorum*, Vol. 3, Poznań 1856.
- Miracula Beatae Hedvigis reginae Poloniae*, ed. W. Kętrzyński, in: *Monumenta Poloniae Historica. Pomniki dziejowe Polski*, Vol. 4, Lwów 1884, pp. 763–769.

- Najdawniejsze roczniki krakowskie i kalendarz*, ed. Z. Kozłowska-Budkowa, Warszawa 1978 (Monumenta Poloniae Historica. Pomniki Dziejowe Polski. Nova Series, 5).
- Paulus de Zator, *Sermonis "Eadem quippe mensura"*, in: J. Wolny, R. Zawadzki, *Królowa Jadwiga w tradycji kaznodziejskiej XV wieku*, "Analecta Cracoviensia" 7 (1975), p. 82.
- Prima verba. Krakowskie mowy uniwersyteckie*, ed. E. Jung-Palczewska, Łódź 2000.
- Przywilej fundacyjny Kolegium królowej Jadwigi przy Uniwersytecie Karola w Pradze*, ed. B. Chmielowska, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły: w sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, ed. W. Biliński, Warszawa 1989, pp. 274–279.
- Soliloquium de transitu Hedvigis Reginae Poloniae*, ed. B. Chmielowska, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły: w sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, ed. W. Biliński, Warszawa 1989, pp. 282–285.
- [Stanislai de Scarbimiria], *Sermo ad Regem et proceres eius de obitu Hedvigis Reginae et vita eius*, ed. R. Zawadzki, in: *Dzieło Jadwigi i Jagiełły: w sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską*, ed. W. Biliński, Warszawa 1989, pp. 293–295.

Literature

- Abraham W., *Jakub Strepa, arcybiskup halicki*, Kraków 1908.
- Abraham W., *Początki arcybiskupstwa łacińskiego we Lwowie*, Lwów 1909.
- Abraham W., *Powstanie organizacji Kościoła łacińskiego na Rusi*, Vol. 1, Lwów 1904.
- Abraham W., *Założenie biskupstwa łacińskiego w Kamieńcu Podolskim*, in: *Księga pamiątkowa ku uczczeniu 250-tej rocznicy założenia Uniwersytetu Lwowskiego przez króla Jana Kazimierza r. 1661*, Vol. 1, Lwów 1912, pp. 3–39.
- Bubczyk R., *Charakterystyka współzrądzów Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława II Jagiełły w Polsce*, "Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F: Historia" 52/53 (1997–1998), pp. 29–51.
- Długosz T., *Królowa Jadwiga (c.d.). Fundacje Królowej Jadwigi*, "Studia Theologica Varsaviensia" 3 (1965) issue 2, pp. 503–571.
- Drabina J., *Papięstwo-Polska w latach 1384–1434*, Kraków 2003.
- Fijałek J., *Ustalenie chronologii biskupów włocławskich*, Kraków 1894.
- Garbacik J., *Królowa Jadwiga Andegaweńska. Rozważania w 600-lecie urodzin*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 55 (1976), pp. 29–43.

- Gąsiorowski A., *Dobrogost*, in: *Wielkopolski słownik biograficzny*, eds. A. Gąsiorowski, J. Topolski, Warszawa–Poznań 1981, pp. 522–523.
- Gębarowicz M., *Psalterz floriański i jego geneza*, Wrocław 1965.
- Gidaszewski T., *Andrzej Łaskarz z Gosławic herbu Godziemba. Pomiędzy Gosławicami, Poznaniem a Rzymem*, in: *Andrzej Łaskarz, dyplomata, duchowny 1362–1426*, Konin 2015, pp. 17–40.
- Graff T., *Episkopat monarchii jagiellońskiej w dobie soborów powszechnych XV wieku*, Kraków 2008.
- Graff T., *Osobowość Jadwigi Andegaweńskiej w świetle kontaktów Polski ze Stolicą Apostolską w okresie schizmy zachodniej w latach 1388/9–1399*, in: *Świat kobiet w Czechach i w Polsce w średniowieczu i w epoce nowożytnej*, eds. W. Iwańczak, A. Januszek-Sieradzka, J. Smołucha, Kraków 2018, pp. 536–556.
- Graff T., *Praga czy Kraków? Rozterki Jadwigi Andegaweńskiej związane z kształceniem litewskich teologów*, “*Studia z Dziejów Średniowiecza*” 25 (2022), pp. 96–127.
- Graff T., *Precedencja biskupów metropolii gnieźnieńskiej i lwowskiej w I połowie XV wieku*, “*Nasza Przeszłość*” 102 (2004), pp. 105–150.
- Graff T., *Queen Jadwiga of Anjou’s influence on the composition of the Polish episcopate*, “*Rocznik Filozoficzny Ignatianum*” 27 (2021) issue 2, pp. 19–56.
- Graff T., *Wkład biskupów krakowskich w odnowienie Uniwersytetu Krakowskiego—pierwsze próby*, in: *Człowiek w niewoli uczuć. Przyjaźń, miłość i nienawiść w Czechach i w Polsce w średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej*, eds. A. Januszek-Sieradzka, W. Iwańczak, Warszawa 2024, pp. 305–328.
- Grodziska K., *Mikołaja Lasockiego pochwała królowej Jadwigi i Władysława Jagiełły na soborze bazylejskim*, “*Analecta Cracoviensia*” 20 (1988), pp. 381–399.
- Halecki O., *Jadwiga Andegaweńska*, Kraków 2000.
- Jagosz M., *Beatyfikacja i kanonizacja Świętej Jadwigi Królowej*, Kraków 2003.
- Jurek T., *Biskupstwo poznańskie w wiekach średnich*, Poznań 2018.
- Kijak S., *Piotr Wysz, biskup krakowski*, Kraków 1933.
- Kłąpkowski W., *Działalność kościelna biskupa Wojciecha Jastrzębca*, Warszawa 1932.
- Knoll P. W., *Jadwiga and Education*, “*The Polish Review*” 44 (1999) no. 4, pp. 419–432.
- Korytkowski J., *Arcybiskupi gnieźnieńscy, prymasowie i metropolici polscy*, Vol. 1, Poznań 1888.

- Kowalczyk M., *Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV wieku*, Wrocław 1970.
- Kowalczyk M., *Odnowienie uniwersytetu krakowskiego w świetle mów Bartłomieja z Jasła*, "Małopolskie Studia Historyczne" 6 (1963) no. 3-4, pp. 23-42.
- Kozłowska-Budkowa Z., [Recenzja] *Mieczysław Gębarowicz, Psalterz floriański i jego geneza. Zakład Narodowy im. Ossolińskich*, 1965, p. 232 and 32 illustrated charts, "Małopolskie Studia Historyczne" 9 (1966), pp. 114-119.
- Kozłowska-Budkowa Z., *Odnowienie jagiellońskie Uniwersytetu Krakowskiego (1390-1414)*, in: *Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1364-1764*, Vol. 1, ed. K. Lepszy, Kraków 1964, pp. 37-44.
- Kozłowska-Budkowa Z., *Uniwersytet Jagielloński w dobie Grunwaldu*, "Prace Historyczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego" 2 (1961), pp. 55-71.
- Krawiec A., *Uwagi o intelektualnym i religijnym horyzoncie Jadwigi Andegaweńskiej*, in: *Studia z historii średniowiecznej Europy Środkowo-Wschodniej*, Vol. 2, ed. J. Tyszkiewicz, Warszawa 2007, pp. 167-181.
- Krzyżaniakowa J., *Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. Studium dziejów kultury politycznej w XV wieku*, Vol. 2: *Urzędnicy*, Poznań 1979.
- Krzyżaniakowa J., *Mateusz z Krakowa. Działalność w Pradze w latach 1355-1394*, "Roczniki Historyczne" 29 (1963), pp. 9-57.
- Lichończak-Nurek G., *Wojciech herbu Jastrzębiec. Arcybiskup i mąż stanu (ok. 1362-1436)*, Kraków 1996.
- Liedtke A., *Jan Kropidło*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 10, Wrocław 1962-1964, pp. 436-438.
- Markowski M., *Święta Jadwiga Królowa a Uniwersytet Krakowski*, "Studia Warmińskie" 35 (1998), pp. 47-60.
- Maciejewska W., *Jadwiga, królowa polska*, Kraków 1934.
- Markowski M., *Dzieje Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1397-1525*, Kraków 1996.
- Markowski M., *Jagiellońska fundacja Wydziału Teologicznego w Krakowie*, "Analecta Cracoviensia" 21-22 (1989-1990), pp. 421-446.
- Michałowska T., *Leksykon. Literatura polskiego średniowiecza*, Warszawa 2011.
- Nikodem J., *Jadwiga król Polski*, Wrocław 2009.
- Ożóg K., *Duchowni i uczeni w otoczeniu św. Jadwigi*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*,

- eds. H. Kowalska, H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2002, pp. 165–179.
- Ożóg K., *Jadwiga Andegaweńska a episkopat polski u schyłku XIV wieku*, in: *Św. Jadwiga Królowa. Abyśmy byli godni tego dziedzictwa*, eds. H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2006, pp. 48–64.
- Ożóg K., *Kościół krakowski wobec wielkiej schizmy zachodniej i ruchu soborowego u schyłku XIV i w pierwszej połowie XV wieku*, in: *Kościół krakowski w życiu państwa i narodu polskiego*, ed. A. Pankowicz, Kraków 2002, pp. 21–60.
- Ożóg K., *Kurozwęczy a spór o biskupstwo krakowskie w roku 1392*, “Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne” 123 (1997), pp. 57–74.
- Ożóg K., *Maffiolus Lampugnani nominat na biskupstwo krakowskie, biskup płocki: meandry kariery kurialisty rzymskiego w okresie schizmy zachodniej*, “Roczniki Humanistyczne” 48 (2000) issue 2 (special issue), pp. 345–367.
- Ożóg K., *Spór o biskupstwo krakowskie w roku 1392 na tle stosunków Polski z papieżem u schyłku XIV wieku*, “Kwartalnik Historyczny” 104 (1997), pp. 3–20.
- Ożóg K., *Święta Jadwiga wobec problemów chrystianizacyjnych w Europie u schyłku XIV wieku*, in: *Święta Jadwiga Królowa patronką Europy*, Kraków 1998, pp. 61–82.
- Ożóg K., *Uczeni w monarchii Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława Jagiełły (1384–1434)*, Kraków 2004.
- Ożóg K., *W drodze do wieczności—ostatnie miesiące życia i śmierć królowej Jadwigi Andegaweńskiej*, in: *Historia i dziedzictwo: księga jubileuszowa z okazji 45 rocznicy święceń kapłańskich i 70 rocznicy urodzin ks. prof. dra hab. Jacka Urbana*, eds. R. Tyrała, M. Wolski, J. Kałużny, M. Smyth, Kraków 2023, pp. 115–128.
- Piekosiński F., *Czy król Jagiełło był za życia królowej Jadwigi królem polskim, czy tylko mężem królowej?*, “Rozprawy z Posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie” Vol. 35 (1898), pp. 280–289.
- Pietrzyk Z., Tatarzyński R., *Idea Uniwersytetu: Królowa Jadwiga i Stanisław ze Skarbimierza*, in: *Św. Jadwiga Królowa. Abyśmy byli godni tego dziedzictwa*, eds. H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2006, pp. 29–47.
- Prokop K. R., *Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej*, Kraków 2002.
- Przybyszewski B., *Błogosławiona Jadwiga Królowa*, Kraków 1988, 1996 (sec. ed.).

- Rutkowska G., *Urzednicy królowej Jadwigi Andegaweńskiej. Spis*, in: *Nihil superfluum esse. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, eds. J. Strzelczyk, J. Dobosz, Poznań 2000, pp. 367–391.
- Seńko W., *Piotr Wysz z Radolina i jego dzieło "Speculum aureum"*, Warszawa 1996.
- Sperka J., *Wojciech Jastrzębiec—faworyt króla Władysława Jagiełły*, in: *Wojciech Jastrzębiec—w służbie monarchii i Kościoła*, eds. B. Czwojdrak, F. Kiryk, J. Sperka, Katowice 2018, pp. 19–37.
- Stabińska J. OSB ap, *Królowa Jadwiga*, Kraków 1969.
- Stopka K., *Jagiellońska fundacja Uniwersytetu Krakowskiego*, "Rocznik Krakowski" 69 (2003), pp. 35–46.
- Strzelecka A., *Jan z Radliczyc*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 10, Wrocław 1962–1964, pp. 469–471.
- Strzelecka A., *Maciej*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 19, Wrocław 1974, pp. 9–10.
- Strzelecka A., *O królowej Jadwidze. Studia i przyczynki*, Lwów 1933.
- Strzelecka A., *Z biografii królowej Jadwigi*, "Analecta Cracoviensia" 7 (1975), pp. 91–106.
- Szymborski W., *Pamięć o św. Jadwidze w Uniwersytecie Jagiellońskim*, "Nasza Przeszość" 127 (2017), pp. 161–184.
- Tęgowski J., *Postawa polityczna arcybiskupa gnieźnieńskiego Bodzanty w czasie bezkrólewia po śmierci Ludwika Węgierskiego*, in: *Genealogia. Rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym*, eds. A. Radziwiński, J. Wroniszewski, Toruń 1996, pp. 131–145.
- Trajdos T. M., *Biskupi dominikanie w średniowiecznym Kijowie*, in: *Klasztor w Kościele średniowiecznym i nowożytnym*, eds. M. Derwich, A. Pobóg-Lenartowicz, Warszawa–Wrocław–Opole 2010, pp. 65–108.
- Trajdos T. M., *Kościół katolicki na Podolu (1340–1434)*, in: *Kamieniec Podolski. Studia z dziejów miasta i regionu*, Vol. 1, ed. F. Kiryk, Kraków 2000, pp. 129–157.
- Trajdos T. M., *Kościół katolicki na ziemiach ruskich Korony i Litwy za panowania Władysława Jagiełły (1386–1434)*, Vol. 1, Wrocław 1983.
- Trajdos T. M., *Polityka króla Władysława II Jagiełły wobec Kościoła katolickiego na ziemiach ruskich Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne" 141 (2014) issue 2, pp. 315–337.

- Trojanowski S., *Dobrogost*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 5, Kraków 1939–1946, pp. 245–246.
- Wiesiołowski J., *Episkopat polski XV w. jako grupa społeczna*, in: *Spółczesność Polski średniowiecznej*, Vol. 4, Warszawa 1990, pp. 236–295.
- Wilamowski M., *Strepa (Strzemię) Jakub*, in: *Polski słownik biograficzny*, Vol. 44, Warszawa–Kraków 2006–2007, pp. 318–324.
- Wyrozumski B., *Kancelaria miasta Krakowa w średniowieczu*, Kraków 1995, p. 112.
- Wyrozumski B., *Odnowienie Akademii Krakowskiej*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*, eds. H. Kowalska, H. Byrska, A. Bednarz, Kraków 2002, pp. 154–164.
- Wyrozumski B., *Święta Jadwiga Królowa a Uniwersytet Krakowski*, in: *Święta Jadwiga Królowa. Dziedzictwo i zadania na trzecie tysiąclecie*, Kraków 2002, pp. 145–153.
- Wolny J., Zawadzki R. M., *Królowa Jadwiga w tradycji kaznodziejskiej XV wieku*, *Analecta Cracoviensia* 7 (1975), pp. 15–90.
- Wróbel D., *Na pierwszym planie. Moźni i szlachta polska wobec bezkrólewia po śmierci Ludwika Andegaweńskiego*, Lublin 2020.
- Wyrozumski J., *Królowa Jadwiga: między epoką piastowską i jagiellońską*, Kraków 1997.
- Zawadzki R. M., *Fundacje i darowizny kościelne królowej Jadwigi*, *Analecta Cracoviensia* 27 (1995), pp. 679–700.
- Zawadzki R. M., *Początki kultu Królowej Jadwigi*, in: *Jubileusz sześćsetlecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 20 X 1996–20 X 1997*, Kraków 1998, pp. 283–298.
- Zawodzińska C., *Kolegium królowej Jadwigi przy Uniwersytecie Karola w Pradze i jego pierwszy statut*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne* 9 (1962), pp. 19–32.
- Zdanek M., *Uniwersytet Krakowski wobec własnej przeszłości w XV–XVI wieku*, Kraków 2017.

Abstract

Tomasz Graff

Queen Jadwiga of Anjou's relations with the episcopate of Gniezno and Halych Archdioceses—an outline

The author presents the relations between Queen Jadwiga of Anjou (1384–1399) with the episcopate of Gniezno and Halych Archdioceses during her reign in Poland and the Great Duchy of Lithuania with Władysław Jagiełło. In speeches delivered by such intellectuals as Stanisław of Skarbimierz, she appears as a monarch respectful of bishops and concerned with the welfare of the Church. On the other hand, Jadwiga and her husband are known to have followed a consistent ecclesiastical policy, having control over episcopal nominations in the Polish-Lithuanian state, frequently against the will of local chapters and even the Holy See amidst the Western Schism crisis. The author points out that historiographers often too hastily credited Jadwiga with initiative and control over bishops' nominations in a given area. In reality, the initiative came from both royal spouses and, whenever different candidates were proposed, it was the queen who acquiesced to her husband. The second part of the article outlines the nature of Jadwiga's relations with key members of the episcopate, with special emphasis on the queen's close relations with bishops of Krakow: Jan Radlica and Piotr Wysz, with whom she cooperated to further the University of Krakow's restoration.

Keywords:

Queen Jadwiga, late mediaeval episcopate of Poland, 14th century episcopal nominations

Abstrakt

Tomasz Graff

Relacje królowej Jadwigi Andegaweńskiej z episkopatem metropolii gnieźnieńskiej i halickiej – zarys problematyki

Autor ukazuje relacje królowej Polski Jadwigi Andegaweńskiej (1384–1399) z episkopatem metropolii gnieźnieńskiej i halickiej w latach jej współrządów w Polsce i Wielkim Księstwie Litewskim z Władysławem Jagiełłą. Królowa w mowach intelektualistów, m.in. Stanisława ze Skarbimierza, jawi się jako monarchini okazująca szacunek biskupom i dbająca o dobra Kościoła. Z drugiej strony wraz z mężem prowadziła konsekwentną politykę kościelną, wpływając na obsadę biskupstw na terenie państwa polsko-litewskiego, nierzadko wbrew woli lokalnych kapituł i samej Stolicy Apostolskiej, pogrążonej w kryzysie schizmy zachodniej. Autor zwrócił uwagę, że nierzadko historiografia zbyt pochopnie tylko Jadwidze przypisywała inicjatywę i wpływ na obsadę danego biskupstwa, tymczasem wielokrotnie ta inicjatywa była dziełem wspólnym pary monarchów, a jeśli pojawiały się niejednolite kandydatury, to właśnie królowa ustępowała mężowi na tym polu. W dalszej części artykułu autor ukazał charakter relacji Jadwigi z najważniejszymi członkami episkopatu, szczególnie podkreślając bliskie relacje monarchini z biskupami krakowskimi Janem Radlicą i Piotrem Wyszem, z którymi współpracowała m.in. na rzecz odnowienia Uniwersytetu Krakowskiego.

Słowa kluczowe:

królowa Polski Jadwiga Andegaweńska (1384–1399), późnośredniowieczny episkopat Polski, obsada biskupstw w XIV wieku